

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Jaroslava Hubáčka a soudců JUDr. Elišky Cihlářové a JUDr. Karla Šimky právní věci žalobce: **N. V. T.,** zastoupen Mgr. Helenou Lehkou, advokátkou se sídlem Příkop 8, Brno, proti žalované: **Policie České republiky, Krajské ředitelství policie Jihomoravského kraje, odbor cizinecké policie,** se sídlem Kounicova 687/24, Brno, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Brně ze dne 9. 11. 2011, č. j. 36 A 43/2011 – 17,

takto:

I. Kasační stížnost **se zamítá.**

II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

Včas podanou kasační stížností se žalobce N. V. T. domáhá u Nejvyššího správního soudu vydání rozsudku, kterým by byl zrušen rozsudek Krajského soudu v Brně ze dne 9. 11. 2011, č. j. 36 A 43/2011 – 17, a věc vrácena tomuto soudu k dalšímu řízení.

Krajský soud v Brně (dále také „krajský soud“) napadeným rozsudkem zamítl žalobu, kterou se žalobce domáhal zrušení rozhodnutí žalované ze dne 11. 10. 2011, č. j. KRPB-41193/ČJ-2011-060022-SV, jímž byla žalobci prodloužena doba trvání zajištění za účelem správního vyhoštění o 180 dnů. Krajský soud při svém rozhodování vyšel z toho, že správní orgán se zabýval tím, zda je výkon správního vyhoštění vůbec potenciálně možný. Vycestování bylo a doposud je možné, rozhodnutí o správním vyhoštění je vykonatelné, žalobce uváděl před žalovanou ke své osobě různé identity, které účelově střídal a odmítal spolupráci se státními orgány Vietnamské socialistické republiky ve věci ověření totožnosti. Svým jednáním tak úmyslně znemožňoval zajištění náhradního cestovního dokladu, který je nezbytný pro realizaci správního vyhoštění. Došlo ke splnění obou obligatorních podmínek ustanovení § 125 odst. 2 písm. b) zákona č. 326/1999 Sb., o

pobytu cizinců na území České republiky a o změně některých zákonů, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o pobytu cizinců“), kterými jsou: „vyhoštění cizince je uskutečnitelné v době trvání zajištění“ a „uvádí nepravdivé údaje, které jsou nezbytné pro zajištění náhradního cestovního dokladu“. Pokud se týká porušení čl. 5 odst. 4 Úmluvy o ochraně lidských práv a základních svobod (publikována pod č. 209/1992 Sb.; dále jen „Úmluva“), žalobce má právo podat žalobu proti rozhodnutí o zajištění i prodloužení zajištění, o kterých soud rozhoduje v zákonem stanovených lhůtách. Dále může podat návrh soudu, aby soud nařídil jeho propuštění, nejsou-li splněny podmínky pro trvání zajištění. Je to sám žalobce, který svým chováním znemožňuje výkon činnosti správního orgánu. Vzhledem ke složitosti prováděných úkonů žalovanou soud shledal prodloužení zajištění o celých 180 dnů za oprávněné, když navíc i v průběhu zajištění je žalovaná povinná ve smyslu ust. § 126 zákona o pobytu cizinců zkoumat, zda důvody zajištění trvají. Krajský soud proto žalobu jako nedůvodnou zamítl.

Proti tomuto rozsudku krajského soudu podal žalobce jako stěžovatel (dále jen „stěžovatel“) v zákonné lhůtě kasační stížnost, kterou výslovně opřel o ustanovení § 103 odst. 1 písm. a) s. ř. s.

Stěžovatel namítl, že v žalobě označil za důvod nezákonnosti napadeného správního rozhodnutí v podstatě jedinou skutečnost: zajištění na dobu 180 dnů jej zbavuje práva na opakovaný soudní přezkum zbavení svobody, který mu zaručuje čl. 5 odst. 4 Úmluvy. Jediný soudní prostředek nápravy, který by splňoval požadavek urychlenosti stanovený v tomto ustanovení a kterým disponuje cizinec zajištěný za účelem vyhoštění, představuje žaloba proti rozhodnutí o zajištění, popř. o prodloužení tohoto zajištění. Proto, má-li být zaručena přiměřená periodicita soudního přezkumu zákonnosti zajištění cizince, musí být s přiměřenou periodicitou vydávána též rozhodnutí, která zajištění nařizují, resp. prodlužují. Stanovení doby zajištění na 180 dnů však periodicitu přezkumu vylučuje, neboť k dalšímu soudnímu přezkumu zákonnosti zbavení svobody může dojít právě až po uplynutí oněch 180 dnů. Argument krajského soudu, že v průběhu zajištění je policie povinna zkoumat, zda důvody zajištění trvají, je zcela irelevantní. Čl. 5 odst. 4 Úmluvy výslovně uvádí požadavek soudní kontroly, nikoliv kontroly správním orgánem. I kdyby bylo pravdivé tvrzení soudu, že sám stěžovatel realizaci vyhoštění úmyslně maří, nezbavovalo by jej to procesního práva iniciovat v pravidelných intervalech soudní řízení. Tato situace automaticky neznamená, že zbavení svobody takového cizince je vždy zákonné. Stěžovatel proto navrhl, aby Nejvyšší správní soud zrušil napadený rozsudek krajského soudu a věc vrátil tomuto soudu k dalšímu řízení.

Žalovaná uvedla, že doba trvání zajištění byla jak v žalobou napadeném rozhodnutí, tak i v rozhodnutích předcházejících, stanovena v mezích zákona o pobytu cizinců. Proti rozhodnutí o zajištění cizince i proti rozhodnutí o prodloužení doby trvání zajištění lze podat žalobu dle § 65 a násl. s. ř. s. Podle ust. § 172 odst. 5 zákona o pobytu cizinců rozhodne soud o takové žalobě do 7 pracovních dní ode dne doručení správního spisu soudu. Krom toho je zajištěný cizinec oprávněn, a to i opakovaně, podat návrh, aby soud nařídil jeho propuštění, jestliže nejsou splněny podmínky pro trvání zajištění (§ 200o až 200u o. s. ř.). O tom byl žalobce v žalobou napadeném rozhodnutí poučen. Nebyl proto zkrácen na svém právu na soudní ochranu, rozhodnutí bylo vydáno v souladu s čl. 5 odst. 4

Úmluvy. Žalovaná proto navrhla, aby Nejvyšší správní soud kasační stížnost jako nedůvodnou zamítl.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu v souladu s ustanovením § 109 odst. 3 a 4 s. ř. s., vázán rozsahem a důvody, které uplatnil stěžovatel v podané kasační stížnosti, a dospěl k závěru, že kasační stížnost není opodstatněná.

Stěžovatel v kasační stížnosti uplatnil jedinou námitku, spočívající v tom, že prodloužení doby trvání zajištění cizince za účelem správního vyhoštění o 180 dnů je principielně porušením čl. 5 odst. 4 Úmluvy, který zaručuje cizinci právo na pravidelnou periodicitu soudního přezkumu důvodů jeho zajištění.

Tuto námitku neshledal Nejvyšší správní soud důvodnou.

Podle čl. 5 odst. 4 Úmluvy každý, kdo byl zbaven svobody zatčením nebo jiným způsobem, má právo podat návrh na řízení, ve kterém by soud urychleně rozhodl o zákonnosti jeho zbavení svobody a nařídil propuštění, je-li zbavení svobody nezákonné.

Citované ustanovení se plně vztahuje na zbavení svobody cizince v důsledku jeho zajištění za účelem správního vyhoštění (viz např. rozhodnutí velkého senátu Evropského soudu pro lidská práva ze dne 19. 2. 2009 ve věci *A. a další proti Velké Británii*, stížnost č. 3455/05, dále rozhodnutí ze dne 8. 1. 2010 ve věci *Mikolenko proti Estonsku*, stížnost č. 10664/05, nebo rozhodnutí ze dne 27. 7. 2010 ve věci *Louled Massoud proti Maltě*, stížnost č. 24340/08; všechny zde citované rozsudky Evropského soudu pro lidská práva jsou dostupné na http://echr.coe.int). Jak poukazuje stěžovatel, záruka zakotvená v citovaném ustanovení zahrnuje právo na pravidelný soudní přezkum důvodů pro trvání zbavení osobní svobody. Ten může být prováděn soudy automaticky, postačuje však umožnění cizinci iniciovat takovýto přezkum v rozumných intervalech (viz např. rozsudky Evropského soudu pro lidská práva ze dne 25. 10. 1989 ve věci *Bezicheri proti Itálii*, stížnost č. 11400/85, ze dne 5. 11. 1981, ve věci *X proti Spojenému království*, stížnost č. 7215/75, nebo ze dne 15. 11. 2005, ve věci *Reinprecht proti Rakousku*, stížnost č. 67175/01).

Stěžovateli nutno přisvědčit v tom, že pro účely posouzení souladu vnitrostátní právní úpravy a postupu žalované s čl. 5 odst. 4 Úmluvy není relevantní zákonná povinnost správních orgánů zkoumat v průběhu zajištění, zda trvají jeho důvody. Uvedené ustanovení vyžaduje možnost soudního přezkumu, který nemůže být nahrazen přezkumem ze strany správních orgánů (viz např. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva ze dne 18. 7. 1971, ve věci *De Wilde, Ooms a Versyp proti Belgii*, stížnosti č. 2832/66, 2835/66 a 2899/66).

Krajský soud i žalovaná správně poukazují, že pravidelný přezkum trvání důvodů pro zajištění cizince je umožněn cestou žaloby proti rozhodnutím o zajištění a o prodloužení doby zajištění podle ust. § 65 a násl. s. ř. s. na straně jedné a dále cestou žaloby k civilnímu soudu podle ust. § 200o až 200u o. s. ř. na straně druhé.

Podle ust. § 172 odst. 4 zákona o pobytu cizinců žaloba proti rozhodnutí o zajištění cizince nebo proti rozhodnutí o prodloužení doby trvání zajištění cizince se podává prostřednictvím policie nebo u příslušného soudu. V případě, že je žaloba podána prostřednictvím policie, policie předloží soudu žalobu, vyjádření k žalobě a správní spis do 5 dnů ode dne doručení žaloby. V případě, že je žaloba podána u příslušného soudu, vyžádá si soud správní spis. Policie předloží soudu vyjádření k žalobě a správní spis do 5 dnů. Zároveň policie své vyjádření k žalobě doručí cizinci.

Podle ust. § 172 odst. 5 téhož zákona, o žalobě proti rozhodnutí o zajištění cizince a o žalobě proti rozhodnutí o prodloužení doby trvání zajištění cizince soud rozhodne do 7 pracovních dní ode dne doručení správního spisu soudu. Soud nařídí k projednání věci jednání, navrhne-li to účastník řízení nejpozději do 5 dnů ode dne podání žaloby nebo je-li to nezbytné. O tom musí být cizinec v rozhodnutí policie poučen. Rozhodne-li soud o zrušení napadeného rozhodnutí, doručí rozsudek účastníkům řízení bezprostředně po vyhlášení rozsudku při jednání, nebo, bylo-li rozhodováno bez nařízení jednání, doručí soud rozsudek účastníkům řízení do 24 hodin od jeho vydání.

O žalobě podle ust. § 172 odst. 4 a 5 zákona o pobytu cizinců rozhodují soudy ve správním soudnictví podle ust. § 65 a násl. s. ř. s. s odchylkami stanovenými v zákoně o pobytu cizinců. Tím je zajištěn soudní přezkum rozhodnutí o zajištění i rozhodnutí o prodloužení doby trvání zajištění, přičemž s ohledem na lhůty pro rozhodnutí soudu se jedná o přezkum urychlený a účinný. Tato cesta však sama o sobě nepředstavuje dostatečnou záruku periodicity soudního přezkumu, pokud zákon umožňuje prodloužení doby trvání zajištění o delší časový úsek, během něhož nebude vydáno žádné rozhodnutí podléhající soudnímu přezkumu. Takovým časovým úsekem by mohlo být právě 180 dní, o které byla prodloužena doba trvání zajištění v posuzovaném případě.

Z toho důvodu zákonodárce vedle soudního přezkumu rozhodnutí o zajištění a prodloužení doby trvání zajištění umožňuje cizinci iniciovat řízení podle ust. § 200o až 200u o. s. ř.

Podle ust. § 200o odst. 1 o. s. ř., jestliže nebylo ukončeno zajištění cizince podle zvláštního právního předpisu, může se cizinec obrátit na soud s návrhem, aby nařídil jeho propuštění na svobodu z důvodu, že nejsou splněny podmínky pro trvání jeho zajištění stanovené zvláštním právním předpisem.

Podle ust. § 200t o. s. ř., dojde-li soud po projednání návrhu k závěru, že nejsou splněny podmínky pro trvání zajištění stanovené zvláštním právním předpisem, rozhodne o propuštění navrhovatele na svobodu. Byl-li návrh zamítnut, přísluší navrhovateli právo domáhat se ze stejných důvodů dalšího přezkoumání zákonnosti trvání zajištění nejdříve po uplynutí 3 týdnů od právní moci rozhodnutí.

Podle ust. § 200u odst. 1 o. s. ř. soud je povinen návrh projednat přednostně a s největším urychlením.

Podle ust. § 200u odst. 5 o. s. ř. nařídil-li soud usnesením propuštění navrhovatele na svobodu při jednání, doručí toto usnesení účastníkům řízení bezprostředně po jeho

vyhlášení. Bylo-li rozhodováno bez jednání, doručí soud usnesení účastníkům řízení do 24 hodin od jeho vydání. Orgán policie, který vydal rozhodnutí o zajištění, je po doručení usnesení povinen neprodleně učinit opatření, aby orgán policie, který provozuje zařízení, v němž je navrhovatel zajištěn, navrhovatele bez průtahů propustil.

Z citovaných ustanovení občanského soudního řádu je patrné, že cizinec může kdykoliv v průběhu zajištění navrhnout soudu, aby přezkoumal, zda trvají podmínky pro zajištění, a nařídil jeho propuštění na svobodu. Pouze v případě, že je se svým návrhem neúspěšný, znemožňuje ust. § 200t o. s. ř. podat novou žádost dříve než po uplynutí tří týdnů od právní moci nevyhovujícího usnesení. Lhůtu tří týdnů však Nejvyšší správní soud považuje za zcela přiměřenou pro zajištění periodicity soudního přezkumu zajištění.

Z ust. § 200u odst. 1 o. s. ř. je přitom zřejmé, že i v tomto případě se jedná o přezkum urychlený a účinný, když je požadováno rozhodování nejen přednostní, nýbrž dokonce s nejvyšším urychlením. Již s ohledem na lhůtu pro vypravení usnesení soudu (24 hodin) je přitom zřejmé, že projednáním s nejvyšším urychlením je myšleno projednání maximálně v řádu několika týdnů.

Výše popsané právní úpravě tak z pohledu čl. 5 odst. 4 Úmluvy nelze ničeho vytknout. Zajištěnému cizinci je garantováno právo na pravidelný soudní přezkum zákonnosti zbavení jeho osobní svobody.

O obou možnostech soudního přezkumu (cestou správního i civilního soudnictví) přitom musí být zajištěný cizinec v souladu s ust. § 124 odst. 6 zákona o pobytu cizinců poučen. V projednávaném případě se tak prokazatelně stalo v žalobou napadeném rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud se přitom neztotožňuje ani se žalobní argumentací stěžovatele, že existence ust. § 200o o. s. ř. je irelevantní, neboť negarantuje urychlený přezkum ve smyslu čl. 5 odst. 4 Úmluvy. Stěžovatel v žalobě poukázal na to, že toto řízení v praxi trvá dva až čtyři měsíce.

Stěžovatel především netvrdí, že by ve všech případech trvalo řízení před civilními soudy nepřiměřeně dlouho, což by svědčilo o tom, že tento prostředek pravidelného soudního přezkumu není urychlený a účinný a nenaplňuje tak požadavky čl. 5 odst. 4 Úmluvy. Své tvrzení o tom, že řízení v praxi trvá až čtyři měsíce, navíc ani ničím nedokládá. Za těchto okolností nelze považovat českou právní úpravu za rozpornou s čl. 5 odst. 4 Úmluvy. Pokud v individuálním případě civilní soud nerozhodne s největším urychlením, jak mu ukládá § 200u odst. 1 o. s. ř., může tím podle okolností případu dojít ze strany soudu k porušení čl. 5 odst. 4 Úmluvy, pokud průtahy v řízení nezapříčinil sám zajištěný cizinec. Takové individuální porušení však bez dalšího nezakládá důvod pro prohlášení celé právní úpravy obsažené v ust. § 200o až 200u o. s. ř. za neúčinné pro účely dodržování záruk zakotvených v Úmluvě s tím, že by bylo nutno hledat jiné cesty, jak tyto záruky realizovat (například tím, že by bylo správním orgánům znemožněno prodlužovat dobu zajištění o „příliš dlouhý“ časový úsek).

Jelikož český právní řád ve shora citovaných ustanoveních obsahuje záruky pravidelného přezkumu důvodů pro trvání zajištění cizince za účelem jeho správního vyhoštění, nepředstavuje prodloužení doby trvání zajištění o 180 dní s ohledem na tyto záruky bez dalšího porušení čl. 5 odst. 4 Úmluvy.

S ohledem na výše uvedené dospěl Nejvyšší správní soud k závěru, že kasační stížnost je nedůvodná, a proto ji zamítl (§ 110 odst. 1 věta druhá s. ř. s.).

Ve věci rozhodl v souladu s § 109 odst. 2 s. ř. s., podle něhož rozhoduje Nejvyšší správní soud o kasační stížnosti zpravidla bez jednání, když neshledal důvody pro jeho nařízení.

Výrok o náhradě nákladů řízení se opírá o ustanovení § 60 odst. 1, věta první s. ř. s ve spojení s ustanovením § 120 s. ř. s. Stěžovatel ve věci úspěch neměl, a nemá proto právo na náhradu nákladů řízení. Úspěšné žalované pak podle obsahu spisu žádné náklady v řízení o kasační stížnosti před soudem nevznikly. Nejvyšší správní soud proto rozhodl tak, že žádný z účastníků nemá právo na náhradu nákladů řízení o kasační stížnosti.

P o u č e n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné.

V Brně dne 29. února 2012

JUDr. Jaroslav Hubáček
předseda senátu